

P7_TA-PROV(2010)0149

Kirgizija

2010 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Kirgizijoje

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Kirgizijos ir Centrinės Azijos, ypač į savo 2005 m. gegužės 12 d. rezoliuciją,
  - atsižvelgdamas į savo 2008 m. vasario 20 d. rezoliuciją dėl ES strategijos Centrinės Azijos atžvilgiu,
  - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos–vyriausiosios įgaliotinės Catherine Ashton 2010 m. balandžio 7 ir 8 d. pareiškimą dėl padėties Kirgizijoje,
  - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų tarybos 2010 m. balandžio 26 d. išvadas,
  - atsižvelgdamas į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Nuolatinėje taryboje 2010 m. balandžio 22 d. paskelbtą ES pareiškimą dėl padėties Kirgizijoje,
  - atsižvelgdamas į 2007 m. birželio 21 ir 22 d. vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo metu patvirtintą ES strategiją dėl naujos partnerystės su Centrine Azija,
  - atsižvelgdamas į 1999 m. įsigaliojusį ES ir Kirgizijos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą (PBS),
  - atsižvelgdamas į Europos bendrijos 2007–2013 m. regiono strateginį dokumentą dėl pagalbos Centrinei Azijai,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi ir Centrinės Azijos, ir Europos Sąjungos gyventojai suinteresuoti, kad visame regione būtų daroma pažanga stabilumo, demokratinio ir visuomenės vystymosi, žmonių saugumo ir tvaraus augimo požiūriu,
- B. kadangi Kirgizija yra ESBO narė ir šiuo pagrindu yra įsipareigojusi užtikrinti pagarbą pagrindinėms laisvėms, žmogaus teisėms ir teisinės valstybės principams, taip pat įgyvendinti ESBO demokratinius standartus,
- C. kadangi Kurmanbekas Bakijevas, kuris pirmą kartą prezidentu buvo išrinktas 2005 m. liepos mėn. po vadinamosios Tulpių revoliucijos, praėjusiais metais buvo išrinktas antrai prezidento kadencijai per rinkimus, per kuriuos, pasak nepriklausomų stebėtojų, buvo masiškai sukčiaujama; kadangi po pirmųjų demokratinių veiksmų K. Bakijevo valdymas tapo autoritarinis,
- D. kadangi 2010 m. balandžio 7 d. Kirgizijos pajėgos panaudojo šaunamuosius ginklus, ašarines dujas ir apsvaiginti skirtas granatas prieš demonstrantų minią, kuri susirinko prie prezidentūros Biškeke, o po to šturmavo vyriausybės pastatą, protestuodama prieš didelį elektros energijos ir šildymo kainų didinimą, ir kadangi šių veiksmų metu 80 asmenų

žuvo ir sužeista daugiau kaip 500 žmonių,

- E. kadangi Prezidentas K. Bakijevas buvo priverstas bėgti iš sostinės, o šalies valdymą perėmė laikinoji vyriausybė, kuriai vadovauja opozicijos lyderė Roza Otunbajeva, kuri išleido dekretą dėl valdžios perėmimo ir Kirgizijos konstitucijos taikymo tvarkos ir paleido parlamentą; kadangi praėjus savaitei po sukilimo K. Bakijevas, pabandęs nustatyti savo atsistatydinimo sąlygas, paliko šalį ir išvyko į Kazachstaną pagal Rusijos, JAV ir Kazachstano pasiektą susitarimą,
  - F. kadangi Kirgizija dėl jos strateginės padėties netoli Afganistano ir šalia Ferganos slėnio, Centrinės Azijos geografinio, politinio ir ekonominio centro, ypatingai domina JAV ir Rusiją; kadangi JAV karinių pajėgų naudojamas Manaso tranzito centras yra svarbi Šiaurės paskirstymo tinklo, per kurį aprūpinami NATO kariai Afganistane, dalis, be to, Rusija turi svarbią karinę bazę Kirgizijoje,
  - G. kadangi ES ir Centrinės Azijos santykiai yra itin reikšmingi, atsižvelgiant į bendrus iššūkius energetikos, kovos su klimato kaita, narkotikų prekybos kontrolės ir kovos su terorizmu srityse,
  - H. kadangi geopolitinės varžybos šiame regione turi nemenką griaunamąjį potencialą, tačiau taip pat kertasi su interesais, susijusiais su Afganistanu ir radikalaus islamizmo plėtra, o tai atveria galimybes sumažinti šį varžymąsi ir pasiekti susitarimą dėl geresnio valdymo būtinybės,
  - I. kadangi ES turi visuomet laikytis įsipareigojimo įtraukti žmogaus teisių, demokratinius ir teisinės valstybės principus į visus susitarimus su trečiosiomis šalimis ir stiprindama savo, kaip patikimos regioninės politikos dalyvės, vaidmenį vykdyti nuoseklią politiką ir taip skatinti demokratines reformas,
  - J. kadangi ES vykdo reikšmingą veiklą Kirgizijoje, visų pirma kaip pagalbos teikėja, o tai reiškia, kad ES turi didelių galimybių daryti didesnę įtaką remdama šią šalį,
  - K. kadangi Komisija ir Taryba šiuo metu atlieka Centrinės Azijos strategijos peržiūrą ir rengia pranešimą, kuris bus pateiktas Europos Vadovų Tarybos birželio mėn. susitikimo metu,
1. išreiškia itin didelį susirūpinimą dėl padėties Kirgizijoje ir reiškia užuojautą visų tragiškų įvykių aukų šeimoms;
  2. ragina visas šalis nebenaudoti prievartos, laikytis santūrumo ir dėti visas įmanomas pastangas, kad būtų pradėtas veiksmingas dialogas siekiant užtikrinti stabilumą ir sudaryti sąlygas taikiai grįžti prie demokratinės konstitucinės tvarkos;
  3. pabrėžia, kad instituciniu požiūriu nuosekli ir stabili konstitucinė sistema itin svarbi norint ateityje užkirsti kelią socialiniams neramumams ir užtikrinti Kirgizijos žmonėms taikią ateitį; atsižvelgdamas į tai, teigiamai vertina laikinosios vyriausybės ir Venecijos komisijos bendradarbiavimą;
  4. atkreipia dėmesį į pirmuosius veiksmus, kurių ėmėsi laikinoji vyriausybė, siekdama atkurti demokratiją, ypač kalbant apie planus parengti naujos konstitucijos projektą ir peržiūrėti K. Bakijevo pataisas, pagal kurias prezidento rankose buvo sukoncentruota

pernelyg didelė valdžia;

5. džiaugiasi, jog laikinoji vyriausybė paskelbė, kad 2010 m. birželio 27 d. bus surengtas referendumas dėl naujos konstitucijos, o 2010 m. spalio 10 d. – nauji visuotiniai rinkimai, skirti sustiprinti demokratiją ir politinę atskaitomybę; ragina laikinąją vyriausybę tvirtai laikytis tarptautinių Kirgizijos įsipareigojimų ir užtikrinti, kad rinkimai vyktų laisvai ir sąžiningai;
6. pabrėžia, kad labai svarbus aktyvus laikinosios vyriausybės dalyvavimas ieškant galimybių skatinti gerą valdymą, teismų nepriklausomumą ir siekiant kitų Centrinės Azijos strategijoje nustatytų ES politikos tikslų bei šias galimybes išnaudojant, taip pat užtikrinant palankias sąlygas tarptautinių finansų institucijų dalyvavimui ir veiklai;
7. ragina atlikti tarptautinį įvykių tyrimą, kuriam vadovautų JT, siekiant nustatyti atsakomybę bei klaidas, ir suteikti pagalbą Kirgizijos teisminėms institucijoms, taip pat ragina laikinąją vyriausybę prašyti Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro pagalbos siekiant užtikrinti, kad būtų atliktas kruopštus, nešališkas ir patikimas 2010 m. balandžio 6–7 d. įvykių tyrimas;
8. atkreipia dėmesį į tai, kad 2005 m. įvykusi Tulpių revoliucija pažadino didelius Kirgizijos visuomenės lūkesčius, kad bus vykdomos demokratinės reformos, tačiau šie lūkesčiai neišsipildė; ragina Tarybą ir Komisiją laikytis nuoseklios ir tvirtos pozicijos ir pasinaudoti šia galimybe siekiant rasti būdų pagelbėti Kirgizijos laikinajai vyriausybei ir padėti valdžios institucijoms vykdyti demokratinės reformas, gerinti žmonių gyvenimo sąlygas skatinant šalies vystymąsi ir suteikti daugiau galių piliečiams bendradarbiaujant su visomis suinteresuotosiomis šalimis ir Kirgizijos pilietine visuomene;
9. pažymi, kad Kirgizijoje labai stinga išteklių, o dėl savo pažeidžiamumo šalis labai priklauso nuo išorės paramos; taip pat pažymi, kad šalies kaimynystėje itin stinga demokratinio, tinkamai veikiančio valdymo ir teigiamos socialinės raidos pavyzdžių; taigi pabrėžia, kad tarptautinė pagalba bus išskirtinai svarbi;
10. atkreipia dėmesį į tai, kad pokyčiai Kirgizijoje ne tik daro įtaką regioniniams ir tarptautiniams pokyčiams, bet ir yra pastarųjų veikiami; yra įsitikinęs, kad labai sutampa Rusijos, JAV ir kitų šalių interesai, ypač susiję su Afganistanu ir islamo radikalizmo plėtra regione, įskaitant Kirgiziją; mano, kad dėl šios priežasties turėtų būti įmanoma pristabdyti geopolitines varžybas ir atrasti bendradarbiavimo teikiamą naudą; laikosi nuomonės, kad sėkmė šioje srityje turėtų platesnį teigiamą poveikį tarptautiniams santykiams ir tarptautiniam saugumui;
11. ragina Komisijos pirmininko pavaduotojos-vyriausiosios įgaliotinės specialųjį įgaliotinį Centrinėje Azijoje atidžiai stebėti situaciją ir padėti atnaujinti visoms Kirgizijos visuomenės dalims atstovaujančių veikėjų dialogą;
12. ragina Komisiją ir Tarybą nedelsiant įvertinti, ar esamos sąlygos tinkamos norint inicijuoti tarptautiniu lygmeniu koordinuojamą stambaus masto naują pagalbos Kirgizijai programą, o jei ne, ar galima tokias sąlygas sudaryti, be kita ko, atsižvelgiant į tai, ar laikinoji Kirgizijos vyriausybė iš tikrųjų tvirtai pasiryžusi skatinti demokratizaciją ir skaidrų valdymą; mano, jog nustačius, kad sąlygos pakankamai palankios, ES turėtų imtis vadovaujamojo vaidmens surengiant tarptautinę Kirgizijos rėmėjų konferenciją;

13. ragina kaip įmanoma daugiau panaudoti Stabilumo priemonę; pabrėžia, kad būtina padėti Kirgizijai įveikti savo socialines ir ekonomines problemas; prašo Komisijos parengti pasiūlymus dėl Vystymosi ir bendradarbiavimo priemonės lėšų perskirstymo siekiant užtikrinti, kad ES trumpalaikis ir vidutinės trukmės laikotarpio atsakas Kirgizijoje susidarius naujai padėčiai galėtų būti adekvatus; pabrėžia, kad ypatingą pirmenybę reikėtų teikti švietimo, sveikatos apsaugos ir vandens tiekimo problemų sprendimui;
14. pabrėžia, kad Europos Sąjungos parama turi būti suderinama su pastangomis kovojant su korupcija, švietimo galimybių plėtra ir gyvenimo sąlygų gerinimo politika, kad būtų sudarytos palankios sąlygos apsisaugoti nuo ekstremizmo plitimo;
15. ragina Komisiją, atsižvelgus į dabartinę situaciją, patikrinti, ar būtina teikti skubią humanitarinę pagalbą;
16. tikisi, kad bus peržiūrėta pažanga, pasiekta įgyvendinant šiam regionui skirtą ES strategiją, ir ragina dėti pastangas, kad ši pažanga būtų įtikinama, konkreti ir nuosekli;
17. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių parlamentams ir vyriausybėms, Kirgizijos laikinajai vyriausybei, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, ESBO Generaliniam Sekretoriui ir Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.